

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 3099/05
01.03.2006. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Zvezdane Lutovac, Slobodana Dražića, Nikole Stanojevića i Mihaila Rulića, članova veća, u parnici tužilaca-protivtuženih AA i BB, čiji je zajednički punomoćnik advokat AB, protiv tužene-protivtužilje VV, čiji je punomoćnik advokat BA, radi utvrđivanja obima zaostavštine i svojine po tužbi i protivtužbi i po tužbi za glavno mešanje tužilje GG protiv tuženih: VV, AA i BB, radi utvrđivanja prava svojine, odlučujući o reviziji tužene-protivtužilje, izjavljene protiv presude Okružnog suda u Šapcu Gž.br. 650/04 od 11.05 2005. godine, u sednici veća održanoj dana 1.03.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

I DELIMIČNO SE ODBIJA kao neosnovana revizija tužene-protivtužilje VV, izjavljena protiv presude Okružnog suda u Šapcu Gž.br. 650/04 od 11.05 2005. godine u stavu prvom izreke u delu kojim je potvrđena presuda Opštinskog suda u Loznici P. broj 2820/2001 od 16.01.2004. godine u stavovima 1. i 2. izreke.

II UKIDAJU SE presuda Okružnog suda u Šapcu Gž.br. 650/04 od 11.05 2005. godine u preostalom delu stava prvog izreke i presuda Opštinskog suda u Loznici P. broj 2820/2001 od 16.01.2004. godine u stavovima: 3, preostalom delu stava 4, 5. izreke i u dosuđujućem delu odluke o troškovima spora sadržane u stavu 6. izreke i predmet u tom delu VRAĆA prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Loznici P. broj 2820/2001 od 16.01.2004. godine, stavom prvim izreke je utvrđeno da zaostavštinu pokojnog PP čini 1/2 idealnih delova: kat. parcele broj aa KO DD, površine od 0.07,00 ha iz pl. broj vv, porodične stambene zgrade dimenzija 9,50 h 8 m koja se sastoji od podruma i visokog prizemlja i pomoćne zgrade dimenzija 8 h 6 m, sve na navedenoj katastarskoj parceli, 27 komada košnica, putničkog vozila marke "II", lovačke puške marke __ i ceo neisplaćeni iznos penzija kod PIO Beograd - Stručna služba __, zaključno sa 27.06.2001. godine. Stavom drugim izreke utvrđeno je pravo suvlasništva tužilje-protivtužene AA sa 1/2 idealnih delova na: kat. parceli broj aa u KO DD površine od 0.07,00 ha iz pl. broj vv i porodične stambene zgrade i pomoćne zgrade koje se nalaze na kat. parceli aa KO DD, dimenzija opisanih kao u stavu prvom izreke te presude. Stavom trećim izreke utvrđeno je da su tužioci AA i BB, po osnovu sticanja u bračnoj zajednici suvlasnici sa po 1/2 idealnih delova na kat. parceli broj gg KO ĐĐ površine 0.019,20 ha i porodične stambene zgrade koja se nalazi na ovoj parceli a sastoji se od: suterena, prizemlja i potkrovlja, dimenzija 12,60 h 10,50 m i putničkog vozila marke "EE" registarskog broja ŽŽ. Stavom četvrtim izreke odbijen je kao neosnovan protivtužbeni zahtev tužene-protivtužilje VV kojim je tražila da se utvrdi da zaostavštinu sada pokojnog PP čini imovina navedena u stavu prvom izreke preko procenata dosuđenog u tom stavu, sa još 25%; te da njegovu zaostavštinu čini i 40% kat. parcele gg KO ĐĐ površine 0.19,20 ha, 40% porodične stambene zgrade koja se nalazi na toj katastarskoj parceli, 40% putničkog vozila marke "EE" registarskog broja ŽŽ i 40% teretnog vozila - kamiona marke "ZZ" tip šleper. Stavom petim izreke odbačena je kao neuredna protivtužba tužene-protivtužilje VV u delu kojim je tražila da se utvrdi da zaostavštinu pokojnog PP čine i sve pokretne stvari koje se nalaze u navedenim zgradama u JJ i KK. Stavom šestim izreke tužena-protivtužilja je obavezana da tužiocima-protivtuženima solidarno na ime naknade troškova spora isplati iznos od ukupno 175.633,33 dinara a tužilji po tužbi za glavno mešanje GG iznos od 2.400,00 dinara, sve u roku od 15 dana od dana prijema prepisa presude; dok je preko tog iznosa 2.200,00 dinara odbijen zahtev tužilaca za naknadom troškova spora.

Presudom Okružnog suda u Šapcu Gž broj 650/04 od 11.05.2005. godine stavom prvim izreke, odbijena je kao neosnovana žalba tužene-protivtužilje VV i potvrđena presuda Opštinskog suda u Loznici P. broj 2820/01 od 16.01.2004. godine u stavovima: 1, 2. i 3. izreke i u stavu 4. izreke u odnosu na nepokretnosti i košnice iz stava prvog izreke i u odnosu na imovinu iz stava trećeg izreke, u stavu 5. izreke i u stavu 6. izreke u dosuđujućem delu odluke o parničnim troškovima. Stavom drugim izreke iste presude ukinuta u stavu četvrtom izreke u delu kojim je odbijen zahtev tužene-protivtužilje za još 25% na putničkom vozilu marke "II" i lovačkoj pušci __ preko utvrđenog udela od 1/2 na ovim stvarima stavom prvim izreke i u ovom delu je predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Protiv navedene pravosnažne drugostepene presude, tužena-protivtužilja je izjavila blagovremenu i dozvoljenu reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pravilnost drugostepene presude shodno članu 386. ZPP, Vrhovni sud je našao da revizija nije osnovana u pogledu odluka o pravu svojine na nepokretnostima upisanim u KO DD i delu odluke o obimu ostaviočeve zaostavštine upravo na tim nepokretnostima i na pokretnim stvarima bliže opisanim stavom prvim izreke

prvostepene presude. U pogledu tih odluka, nizestepeni sudovi nisu učinili apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz noveliranog člana 354. stav 2. tačka 11. ZPP na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti, niti pak neku drugu bitnu povredu na koju se revizijom ukazuje.

Dok je u preostalom delu revizija osnovana sa više razloga. Stoga što obrazloženje drugostepene presude uopšte nema razloga o nekim odlučnim činjenicama, a pak dati razlozi o drugim odlučnim činjenicama su protivrečni stanju u spisima, čime je drugostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz noveliranog člana 354. stav 2. tačka 14. ZPP. Osim toga, drugostepeni sud je učinio i bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. u vezi člana 375. stav 1. ZPP zato što u obrazloženju drugostepene presude nije cenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja za odluku po žalbi, što je bilo od uticaja na donošenje nepravilne presude. Prvostepena presuda je takođe zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz već citirane zakonske odredbe noveliranog člana 354. stav 2. tačka 14. ZPP obzirom da su dati razlozi njenog obrazloženja nejasni i kontradiktorni stanju u spisima. Učinjene bitne povrede predstavljaju procesni osnov za uvažavanje revizije i ukidanje nižestepeni presuda u pogledu ostalih odluka. One su rezultirale pogrešnoj primeni materijalnog prava, zbog čega je činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, PP je preminuo dana 27.06.2001. godine i iza njegove smrti pokrenuti ostavinski postupak je prekinut zbog spornog obima njegove zaostavštine. On i tužilja-protivtužena AA su bili u dugogodišnjoj bračnoj zajednici još od venčanja 1955. godine, u kojoj su 1963. godine od zajednički zarađenog novca kupili plac - kat parcelu broj aa KO DD površine od 9.07.00 ha upisanu u pl. broj vv i potom na njoj, od zajednički zarađenog novca sagradili porodičnu stambenu zgradu (koja se sastoji od podruma i visokog prizemlja) a nešto kasnije i pomoćnu zgradu. Oboje su bili zaposleni u "LL" i to tužilja-protivtužena kao tekstilna radnica, a njen sada pokojni suprug kao metalostrugar, ostvarujući približne zarade do odlaska u penziju: 1987. godine tužilja-protivtužena, a godinu dana ranije sada pokojni PP. On je potom 1970. godine otišao na privremeni rad u inostranstvo, radeći nekoliko godina, pa je ostvario i penziju od oko 300 DEM mesečno. U braku su izrodili dvoje dece, tuženu-protivtužilju VV rođenu 1977. godine, koja je 1977. godine napustila roditeljsku kuću i ubrzo se udala i tužioca-protivtuženog BB koji je ostao kod roditelja a 1987. godine se oženio GG, tužiljom po tužbi za glavno mešanje, sa kojom je i njihovom zajedničkom decom, nastavio da živi u roditeljskoj kući, ali u zasebnoj ekonomskoj zajednici. Tužilja-protivtužena AA se pored redovnog posla, dok su deca bila mala, starala o njima i vodila njihovo domaćinstvo, obavljajući sve uobičajene domaćinske poslove. Utvrđeno je da su ona i njen sada pokojni suprug radom u toku njihove bračne zajednice i zajednice života stekli i pokretne stvari: putničko vozilo marke "II", lovačku pušku marke __ i 27 komada košnica kojima se bavio njen sada pokojni suprug, a on je bio i primalac svoje lične penzije. Plac - katastarsku parcelu broj gg upisana u KO ĐĐ površine 0.19,20 ha kupljen je ugovorom o kupoprodaji zaključenim 1992. godine u kojem se kao kupac pojavljuje sada pokojni PP, na koga glase i sva pismena vezana za stambenu zgradu potom sagrađenu na toj katastarskoj parceli. Putničko vozilo marke "EE" registarskog broja ŽŽ takođe je registrovano na sada pokojnog PP.

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno su i sa pravnog stanovišta Vrhovnog suda nižestepeni sudovi izveli materijalno-pravni zaključak da katastarska parcela upisana u KO DD i porodična stambena zgrada sa pomoćnom zgradom koje su sagrađene na toj katastarskoj parceli, koje su tužilja-protivtužena AA i njen sada pokojni suprug PP stekli radom u toku trajanja njihove bračne zajednice, predstavljaju njihovu zajedničku bračnu tekovina u smislu članova 321. i 322. Zakona o braku i porodičnim odnosima Republike Srbije ("Službeni glasnik SR Srbije" broj 22 od 7.06.1980. godine) i to sa podjednakim udelima od po 1/2 idealnih delova. Ispravno po nalaženju Vrhovnog suda odmerivši taj udeo shodno članu 329. citiranog zakona, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja i kriterijume iz člana 328. Zakona o braku i porodičnim odnosima Republike Srbije, a pre svega njihovu približno podjednaku zaradu u relevantno vreme sticanja predmetnih nepokretnosti, koje u kontekstu ostalih relevantnih okolnosti opravdavaju približno isti doprinos u zajedničkom sticanju tih nepokretnosti. Kao i da njihovu zajedničku bračnu tekovinu predstavljaju i pokretne stvari stečene radom u toku te bračne zajednice: putničko vozilo marke "II", lovačka puška marke __ i 27 komada košnica i to takođe sa podjednakim suvlasničkim udelima od po 1/2 idealnih delova. Uvažavajući zapravo nešto veće angažovanje tužilje-protivtužene u svakodnevnom domaćinskim poslovima i staranju o zajedničkoj deci, u kontekstu tada nešto većih primanja sada pokojnog PP, što bi iz pravnog stanovišta Vrhovnog suda rezultiralo njihovom podjednakom doprinosu u sticanju tih pokretnih stvari. Čemu je sledila ispravna odluka nižestepeni sudova da tužilji-protivtuženoj pripada pravo svojine na predmetnim nepokretnostima u udelu od 1/2 idealnih delova, a da preostali udeo predstavlja zaostavštinu sada pokojnog PP, kao i 1/2 idealnih delova navedenih zajednički stečenih pokretnih stvari i njegova lična penzija zatečena u momentu njegove smrti, sve u smislu člana 87. ZVP-a.

U izloženom kontekstu utvrđene približne visine zarade njenih roditelja u relevantno vreme sticanja predmetnih nepokretnosti koje se nalaze u KO Loznica, neosnovan je revizijski navod tužene-protivtužilje kojim napada procenu visine njihovog podjednagog doprinosa u sticanju tih nepokretnosti tvrdnjom da je zanemareno to što je njen sada pokojni otac PP radio nekoliko godina u inostranstvu. Obzirom da je do tog njegovog odlaska došlo znatno kasnije, nakon sticanja ovih nepokretnosti.

Irelevantan je revizijski navod tužene-protivtužilje kojim ukazuje da je njen sada pokojni otac PP imao i svoja posebna novčana sredstva dobijena od prodaje svoje očevine koja je uložio i u sticanje ovih nepokretnosti, stoga što se tim revizijskim navodom ustvari napada utvrđeno činjenično stanje, sa kog razloga se shodno članu 385. stav 3. ZPP revizija ne može izjaviti.

Međutim, ostalo je nerazjašnjeno i nejasno kako su i na osnovu čega nižestepeni sudovi izveli materijalno-pravni zaključak da katastarska parcela upisana u KO ĐĐ i porodična stambena zgrada sagrađena na toj katastarskoj parceli, predstavljaju posebnu susvojnu tužioca-protivtuženog BB i njegove supruge GG, tužilje po tužbi za glavno mešanje. Kada su prethodno utvrdili da pismeni dokazi za te nepokretnosti glase na ime sada pokojnog PP. Sa tog istog razloga je kontradiktoran i pravni zaključak o njihovom posebnom pravu susvojine na

predmetnom putničkom vozilu marke "EE" za koje je takođe utvrđeno da je registrovano na ime sada pokojnog PP. Utoliko pre što su nižestepeni sudovi pritom utvrdili da su tužilac-protivtuženi i njegova supruga živeli u posebnoj ekonomskoj zajednici u odnosu na domaćinstvo sada pokojnog PP i njegove supruge, a da je sada pokojni PP radio nekoliko godina u inostranstvu i ostvario penziju od oko 300 DEM mesečno.

Naime, prvostepeni sud je propustio da donošenjem prvostepene presude ceni evidentno suprotstavljene dokaze: pismene i iskaze svedoka i stranaka, na istu relevantnu okolnost: od čijih novčanih sredstava i na osnovu čijeg sporazuma ili namere su kupljene i sagrađene predmetne nepokretnosti koje se nalaze u KO ĐĐ; na način propisan članom 8. ZPP, pojedinačno i u sklopu ostalih izvedenih dokaza i na osnovu rezultata celokupnog postupka. U prvostepenoj presudi su takođe izostali jasni razlozi sa kojih je odbijen protivtužbeni zahtev tužene-protivtužilje u delu kojim je tražila da se utvrdi da 50% predmetnog teretnog vozila - šlepera čini zaostavštinu njenog oca. Odnosno, nema razloga koji su rukovodili prvostepeni sud da izvede zaključak da predmetno teretno vozilo predstavlja posebnu imovinu tužioca-protivtuženog BB i njegove supruge.

Stoga će prvostepeni sud u ponovnom postupku otkloniti izložene kontradiktornosti i nejasnoće pravilnom i savesnom ocenom svih izvedenih dokaza u smislu člana 8. ZPP. Da bi sledom toga mogao da adekvatno primeni materijalno pravo i proceni da li predmetne nepokretnosti u KO ĐĐ predstavljaju zajednički stečenu imovinu u porodičnoj zajednici sada pokojnog PP i svih članova te porodične zajednice u smislu člana 340. Zakona o braku i porodičnim odnosima, a sledom toga i njegovu zaostavštinu u određenom svojinskom udelu ili pak predstavljaju posebnu imovinu njegovog sina i njegove supruge. Izvođenju tog materijalno-pravnog zaključka mora da prethodi pouzdano utvrđenje (ne) postojanja sporazuma ili namere da se kupovina i gradnja tih nepokretnosti vrši za određene članove porodične zajednice ili sa namerom da to sticanje bude zajedničko, kao rezultat uloženog rada članova domaćinstva i zajedničke materijalne baze. U negativnom slučaju, da li je pak posebna imovina tužioca-protivtuženog i njegove supruge kao ekonomska baza njihovog privređivanja, eventualno doprinela sticanju tih nepokretnosti i u tom slučaju u kom konkretnom procentu. Imajući pritom u vidu naznačene pismene dokaze. Takođe će utvrditi i kada je i od čijih novčanih sredstava kupljeno predmetno putničko vozilo "EE" i da li je predmetno teretno vozilo kupljeno na ime tužioca-protivtuženog, ali u porodičnoj zajednici sa roditeljima kao rezultat učešća zajedničke materijalne baze ili isključivo od njegovih ličnih novčanih sredstava. Za svoju ponovnu odluku prvostepeni sud će dati jasne i argumentovane razloge na način propisan članom 338. stav 3. ZPP.

Na kraju, iako je tužena-protivtužilja na to ukazivala svojom žalbom, drugostepeni sud u obrazloženju svoje presude nije cenio taj žalbeni navod koji je bio od odlučnog značaja za tu odluku, čime je učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. u vezi člana 375. stav 1. ZPP, ukinuta je i odluka o odbačaju protivtužbe tužene-protivtužilje kao neuredne. Obzirom da po podacima iz sadržine spisa proizilazi da prvostepeni sud nije uopšte po prijemu protivtužbe podnete dana 4.02.2002. godine nalagao njeno uređenje što je bio dužan da učini kada je našao da je nepotpuna, u smislu člana 281. u vezi članova 109. stav 1. i članova 186. i 189. ZPP. Stoga će to učiniti u ponovnom postupku.

Kako odluka o troškovima spora zavisi od ishoda odluke o glavnoj stvari, to je i ona ukinuta u smislu člana 166. stav 3. ZPP.

Izloženi razlozi su bili oni koji su rukovodili Vrhovni sud na ukidanje nižestepenih presuda u preostalom delu shodno članu 394. stav 1. ranije važećeg ZPP čije se odredbe primenjuju u smislu člana 491. stav 1. važećeg ZPP ("Službeni glasnik RS" br. 125/2004 od 22.11.2004. godine, sa primenom od 23.02.2005. godine) u postupku pokrenutom pre početka primene ovog Zakona.

Predsednik veća-sudija

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

dc